

96

EL - 'ALEK / UGRUŠAK
OBJAVLJENA U MEKI*, IMA 19 AJETA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَاقٍ ٢ أَقْرَأْ
وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ٥

"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!"

"Čitaj, u ime Gospodara tvoga Koji stvara", /1/ "stvara čovjeka od ugruška" /2/ "Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj", /3/ "Koji poučava peru", /4/ "Koji čovjeka poučava onome što ne zna." /5/

Prvo što je od Kur'ana objavljeno su navedeni časni ajeti. Oni su prva milost kojima se Allah smilovao prema Svojim robovima i prva blagodat koju im je dao. U njima se ukazuje kako je čovjek stvoren od ugruška. U blagodat Uzvišenog spada i to što je čovjeka poučio onome što nije znao i na taj način ga odlikovao i počastio znanjem. To je ono čime je Adem, otac ljudskog roda, odlikovan nad melekima. Znanje se pokazuje čas u mislima, čas na jeziku, a čas na papiru u pisanom obliku. Dakle, znanje se odražava u mislima, riječima i slikama.

Zato Uzvišeni kaže:

"Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna." U jednom predanju stoji: /657/"sačuvajte znanje zapisivanjem!" U njemu se, također, kaže: /658/ "Ko radi po onome što zna, Allah će ga poučiti i onome što ne zna." Imam Ahmed od Aiše navodi da je rekla: /659/ "Prvo što je od Objave počeo dobijati Allahov Poslanik, s.a.v.s., bili su istiniti snovi. Što god bi sanjao, obistinilo bi se jasno kao zora. Zatim mu se omilila samoća, pa je odlazio u pećinu Hira i tamo po više noći provodio u razmišljanju i pobožnosti. Zatim bi se odatle skrhan i iscrpljen vraćao Hatidži, dok mu jednom, dok je bio u pećini Hira, nije došao melek i donio Objavu. Melek mu je u njoj rekao: "Čitaj!" Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Rekao sam: 'Ja ne znam čitati', pa me je uhvatio i stisnuo. Zatim me je pustio i ponovno rekao: 'Čitaj!' Ja sam, opet, rekao da ne znam čitati, pa me je po drugi put uhvatio, stisnuo je, a zatim pustio i rekao: 'Čitaj!' Ja sam, opet, rekao da ne znam čitati, pa me je po treći put uhvatio, stisnuo, a zatim pustio i rekao:

'Čitaj, u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara' - dok nije došao do - 'Koji čovjeka poučava onome što ne zna.'" Imam Ahmed dalje navodi: "Odatle se uplašen vratio Hatidži i rekao: 'Umotajte me, umotajte me!', pa su ga umotali dok mu strah nije prošao, kad je rekao: 'Hatidža, šta je sa mnom?'

Zatim joj je ispričao šta se desilo i rekao: 'Bio sam se prepaao za sebe.' Ona mu je rekla: 'Naprotiv, budi sretan i veseo... Tako mi Allaha, Allah te nikada neće osramotiti. Ti paziš rodbinu, govoriš istinu, pomažeš iznemoglog, častiš goste i pomažeš pravdu.' Hatidža ga je, zatim odvela kod svoga amidžića Vereka ibn Nevfela ibn Esed ibn Abdu-l-Uzza ibn Kusaja, čovjeka koji je u predislamsko doba bio primio kršćanstvo, poznavao pismo i na arapskom napisao Evanđelje. Bio je sijed, slijep starac. Hatidža mu je rekla: 'Amidžiću, čuj šta priča tvoj bratić!' Vereka je rekao: 'Pričaj, moj bratiću, šta ima!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., ispričao mu je šta mu se desilo i šta je vidio, pa mu je Vereka rekao: 'Ovo je zakon koji je već objavljen Musau. Kamo sreće da sam mlaji! Da mi je samo dočekati i vidjeti kako te tvoj narod progoni!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je: 'Zar će me oni protjerati?!' 'Hoće' - odgovorio je Vereka - 'nikada niko nije došao sa ovim, kao i ti, a da mu se nisu suprostavili. Ako dočekam taj dan, svesrdno ću ti pomoći.' Vereka je ubrzo umro, a Objava je neko vrijeme prestala dolaziti. To je Božijem Poslaniku, s.a.v.s., koliko znamo, teško palo, pa je više puta odlazio i peo se na vrhove planine i pomišljao da se sa njih baci. Svaki put kad bi se popeo na vrh planine da se baci, pojavio bi mu se Džibril i rekao: 'Muhammede, ti si, zaista, Allahov Poslanik.' To bi ga smirilo, pa bi odustao i vratio se. Kad bi Objava, ponovno duže izostala, opet bi pokušao isto i opet bi mu se kad bi se popeo na vrh planine, pojavio Džibril i ponovno rekao što i prije." Ovaj hadis, preko Ez-Zuhrija navodi se i u Buharijinom i u Muslimovom Sahihu.

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ ١ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ
الرُّجْعَىٰ ٢ أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ٣ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ٤ أَرَأَيْتَ
إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ٥ أَوْ أَمَرَ بِالْقَوَىٰ ٦ أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ٧
أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ٨ كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَسَفَعْنَا بِكَ
نَاصِيَةً ٩ نَاصِيَةً كَذَّبَتْ خَاطِئَةٌ ١٠ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ١١ سَدَّعَ
الزَّبَانِيَةَ ١٢ كَلَّا لَا تَطَعَهُ ١٣ وَأَسْجُدْ ١٤ وَأَقْرَبْ ١٥

"Uistinu, čovjek se uzobijesti" /6/ "čim se neovisnim osjeti", /7/ "a Gospodaru tvome će se, doista, svi vratiti!" /8/ "Vidje li ti onoga koji sprečava roba kad klanja?" /10/ "Reci mi, ako on misli da je na pravom putu", /11/ "ili ako bogobojaznost naređuje", /12/ "reci mi, ako on poriče i okreće se", /13/ "zar on ne zna da Allah sve vidi?" /14/ "Ne valja to! Ako se ne okani, ocrnit ćemo mu čelo", /15/ "čelo lažno i grješno", /16/ "pa neka on pozove društvo svoje." /17/ "Mi ćemo pozvati zebanije" /18/ "Ne valja to! Ti se njemu pokoravaj, već čini sedždu i približi se Gospodaru svome!" /19/

* Objavljena u Meki, u pećini Hira. Prvo što je objavljeno iz Kur'ana jeste prvih pet ajeta ove sure.

Uzvišeni saopćava da je čovjek, kad vidi da se obogatio, objestan. Zato Uzvišeni takvima prijeti i kaže:

"Čovjek se uzobjesti čim se neovisnim osjeti, a Gospodaru tvome će se, doista, svi vratiti!", tj. Allahu ćeš se vratiti i pred Njim ćeš za svoj imetak račun polagati; gdje i kako si ga zaradio i gdje si ga potrošio. U jednom hadisu koji se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stoji: /660/ "Dvojica su nezasitiva: onaj ko traži znanje i onaj ko traži dunjaluk."

Riječi Uzvišenog: *"Vidje li ti onoga koji sprečava roba kad klanja?"* objavljene su u pogledu Ebu-Džehla, proklet bio, koji je Vjerovjesniku, s.a.v.s., prijetio da, pored Kabe, ne smije namaz obavljati. Uzvišeni zatim kaže: *"Šta misliš ako je on na pravom putu"*, tj. prvo se lijepom riječi obraća Ebu-Džehlu i pita: "Ebu-Džehle, šta misliš, ako je ovaj koga ti sprečavaš, na pravom putu i ako ispravno radi i istinu govori, a ti ga sprečavaš i prijetiš mu da ne smije namaz obavljati?" Zato Uzvišeni kaže:

"Zar on ne zna da Allah sve vidi?", tj. zar on ne zna da ga Allah vidi i čuje šta govori i da će ga, za njegova djela pitati i najstrožije kazniti? Zatim prijeteći kaže: *"Ne valja tako! Ako se ne okani"*, tj. ako ne prestane prkositi *"...ocrnit ćemo mu čelo"*, tj. ocrnit ćemo ga na Sudnjem danu.

Zatim, dalje, kaže: *"...čelo lažno i grješno"*, tj. lažno u svojim riječima, grešno u djelima. *"Pa neka on pozove društvo svoje"*, tj. svoje društvo pa neka mu ono pomogne" *"Mi ćemo pozvati zebanije"*, tj. meleke koji kažnjavaju, pa neka onda vidi ko će pobijediti, Naše ili njegovo društvo. Buharija od Ibn-Abbasa navodi da je rekao: /661/ "Ebu-Džehl je rekao: 'Ako Muhammeda vidim da klanja pored Kabe, nogom ću mu za vrat stati.' To je čuo Vjerovjesnik, s.a.v.s., pa je rekao: 'Ako to učini, meleki će ga pokupiti.'"

"Ne valja to! Ti se njemu ne pokoravaj?", tj. Muhammede, nemoj ga slušati niti mu se pokoravati u tome što ti brani, nego klanjaj gdje god hoćeš, a Allah će te pomagati, čuvati i štiti od ljudi! *"...već čini sedždu i približi se Gospodaru svome!"* Muslim u svome Sahihu, preko Ebu-Hurejrea, navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u sahihu hadisu rekao: /662/"Najbliže što rob svome Gospodaru može biti je dok je na sedždi. Zato na njoj što više molite!" Ranije je rečeno da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., činio sedždu kad bi proučio poglavlja:

"Kada se nebo rascijepi" i

"Čitaj, u ime Gospodara tvoga koji stvara."

*Ovim se,
zahvaljujući Allahu
i uz Njegovu pomoć,
završava kratki komentar
poglavlja "Ugrušak".*